

Izglītības un zinātnes
ministrija

Augstākā izglītība kā atslēga Latvijas konkurētspējai

Forums "Augstākā izglītība Latvijas ilgtspējai"
2025.gada 21.februāris

Izglītības un zinātnes ministrija

AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS MĒRĶI

Galvenie mērķi būt par:

Latvijas zinātnes jauno zinātnieku ataudzes pamatu,
Inovācijās un zināšanās balstītas ekonomikas attīstības
virzītājspēku,
Latvijas attīstības politikas proaktīvo dzinuli valsts
mērogā,
Latvijas Satversmes un Latvijas sabiedrības
pamatvērtību nesējiem.

Nepieciešamie darbi

Ieviest jauno institucionālā finansējuma
izmēģinājumu projektu – pāreja uz stratēģisku
mērķu izpildi

Uzsākt cikliskās institucionālās akreditācijas
ieviešanu – atvieglojot administratīvo slogu

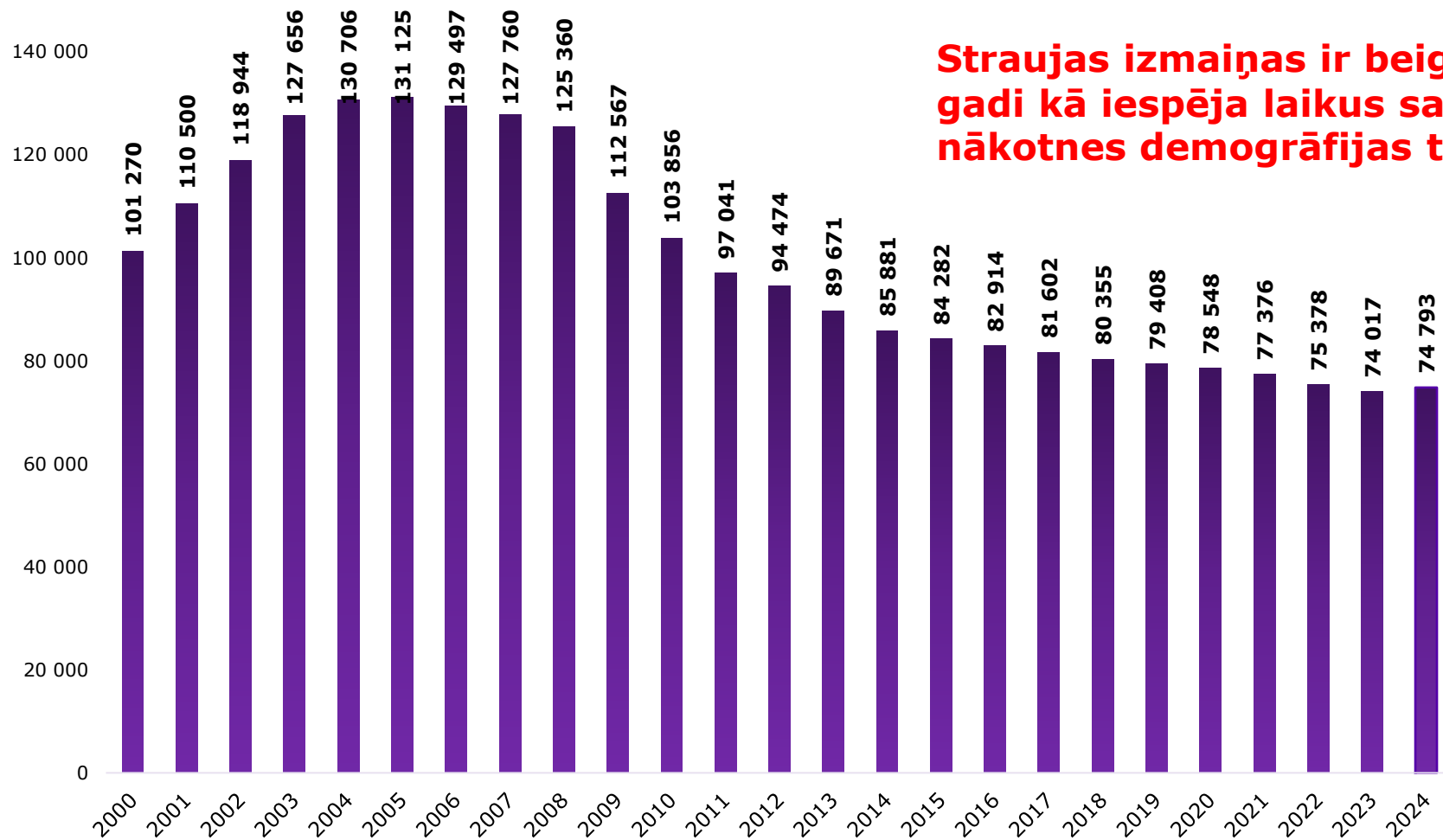
Apstiprināt jauno akadēmiskās karjeras modeli
un uzsākt tā ieviešanu

Pilnveidoti un palielināti stimuli augstskolu
sniegumam

Augstskolu konsolidācijas pabeigšana, mazinot
fragmentāciju

Jaunais doktorantūras finansēšanas modelis –
Akadēmiskā un zinātniskā personāla ataudze

AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS STUDĒJOŠO SKAITA DINAMIKA

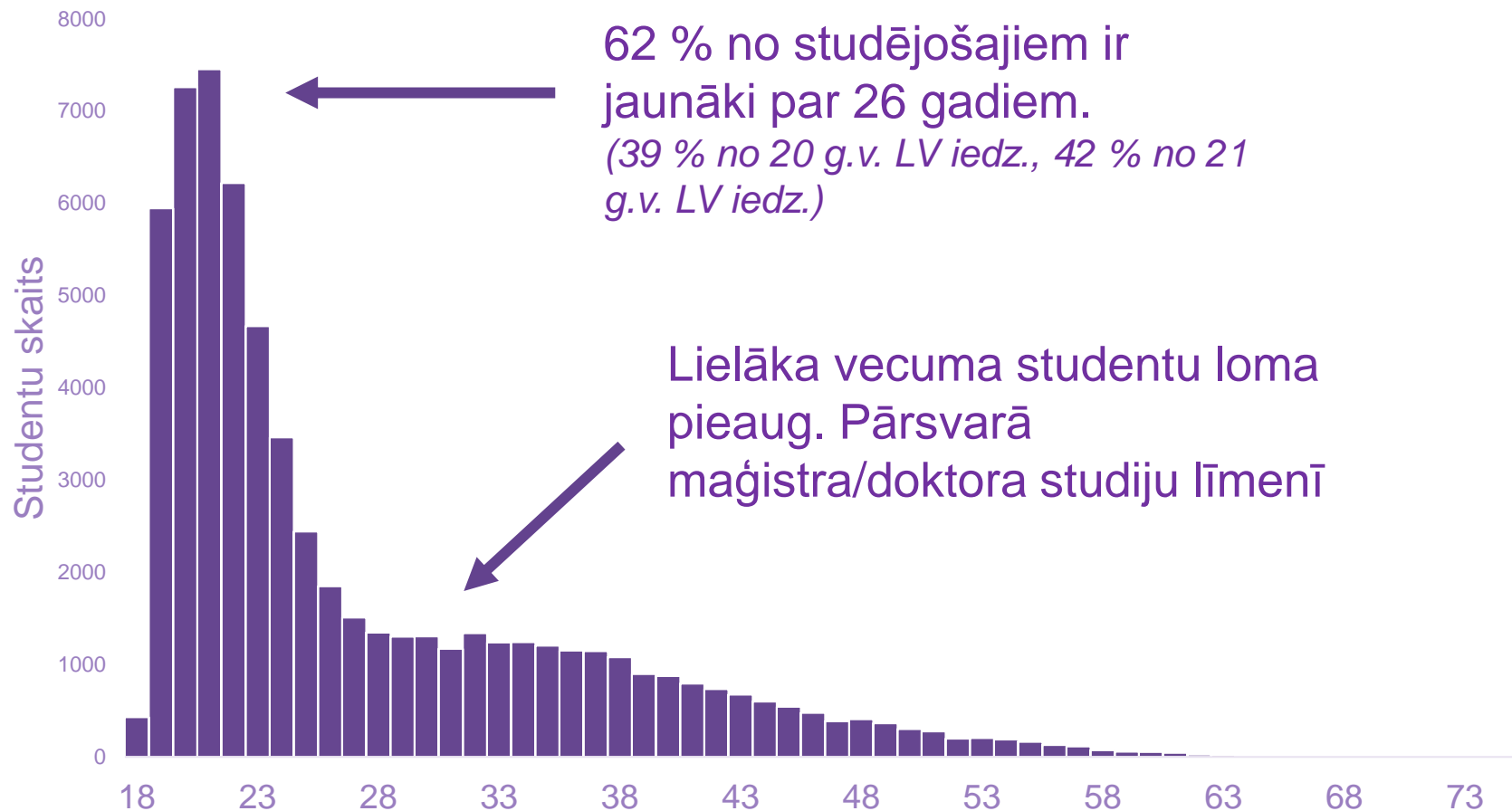
Straujas izmaiņas ir beigušās. Tuvākie gadi kā iespēja laikus sagatavoties nākotnes demogrāfijas tendencēm

Pēdējos gados studējošo skaits Latvijā ir nostabilizējies.

2024. gads turpina iepriekšējo gadu stabilo tendenci studējošo skaitā Latvijā.

Kā izskatās Latvijas studenti pēc to vecuma?

Latvijas studējošo skaita sadalījums 2024.gadā - (63,5 tūkst.)

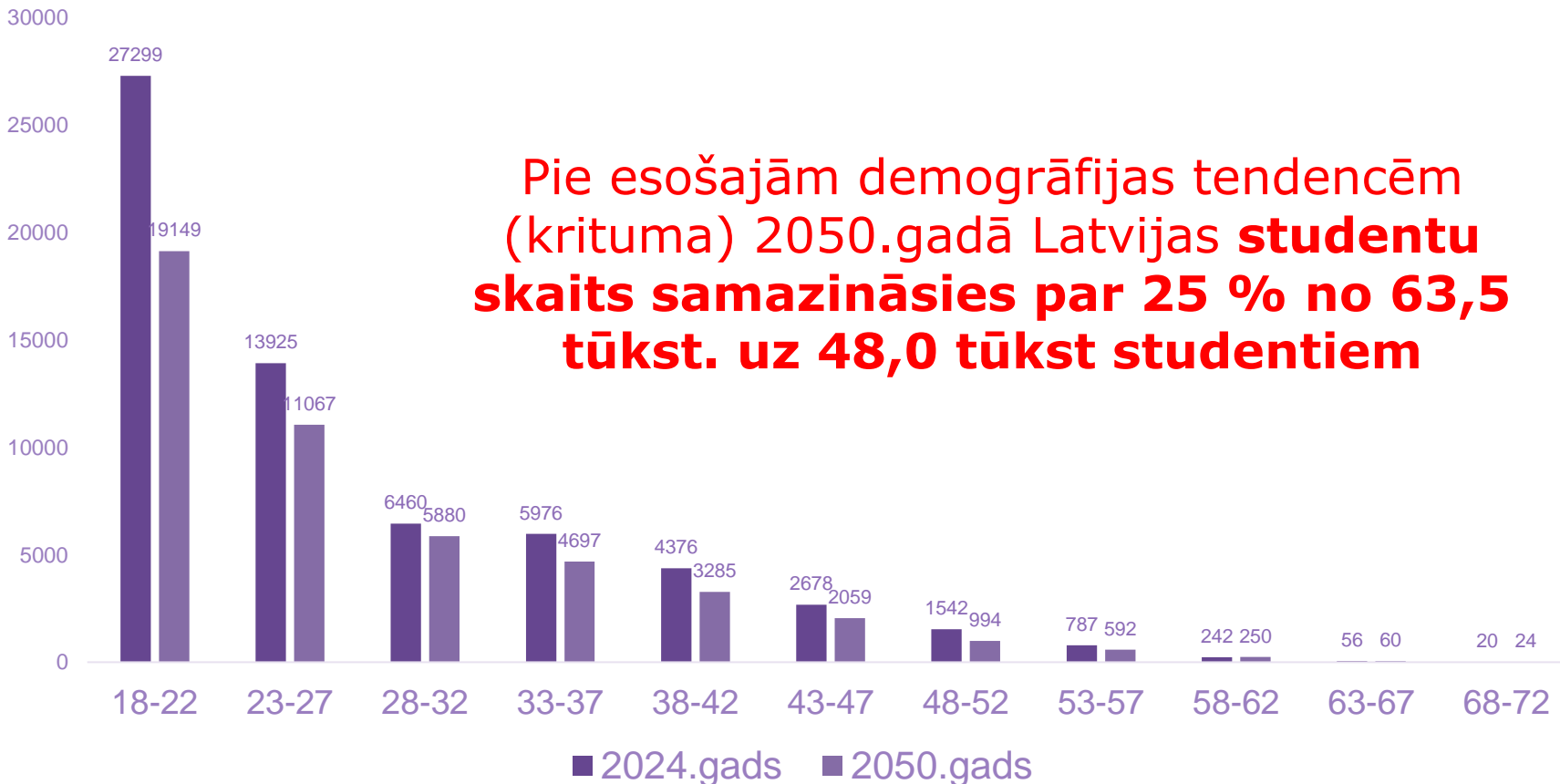
62 % no studējošajiem ir jaunāki par 26 gadiem.
(39 % no 20 g.v. LV iedz., 42 % no 21 g.v. LV iedz.)

Lielāka vecuma studentu loma pieaug. Pārsvarā maģistra/doktora studiju līmenī

Lai gan studentu profils Latvijā, līdzīgi kā citur pasaulē transformējas (studijas visa mūža garumā) – tās ir cieši saistītas ar demogrāfijas tendencēm

Latvijas studentu nākotnes prognoze 2050.gadam

Latvijas studējošo skaita izmaiņu prognoze 2050.gadam, ja struktūra paliek kāda tā ir šobrīd

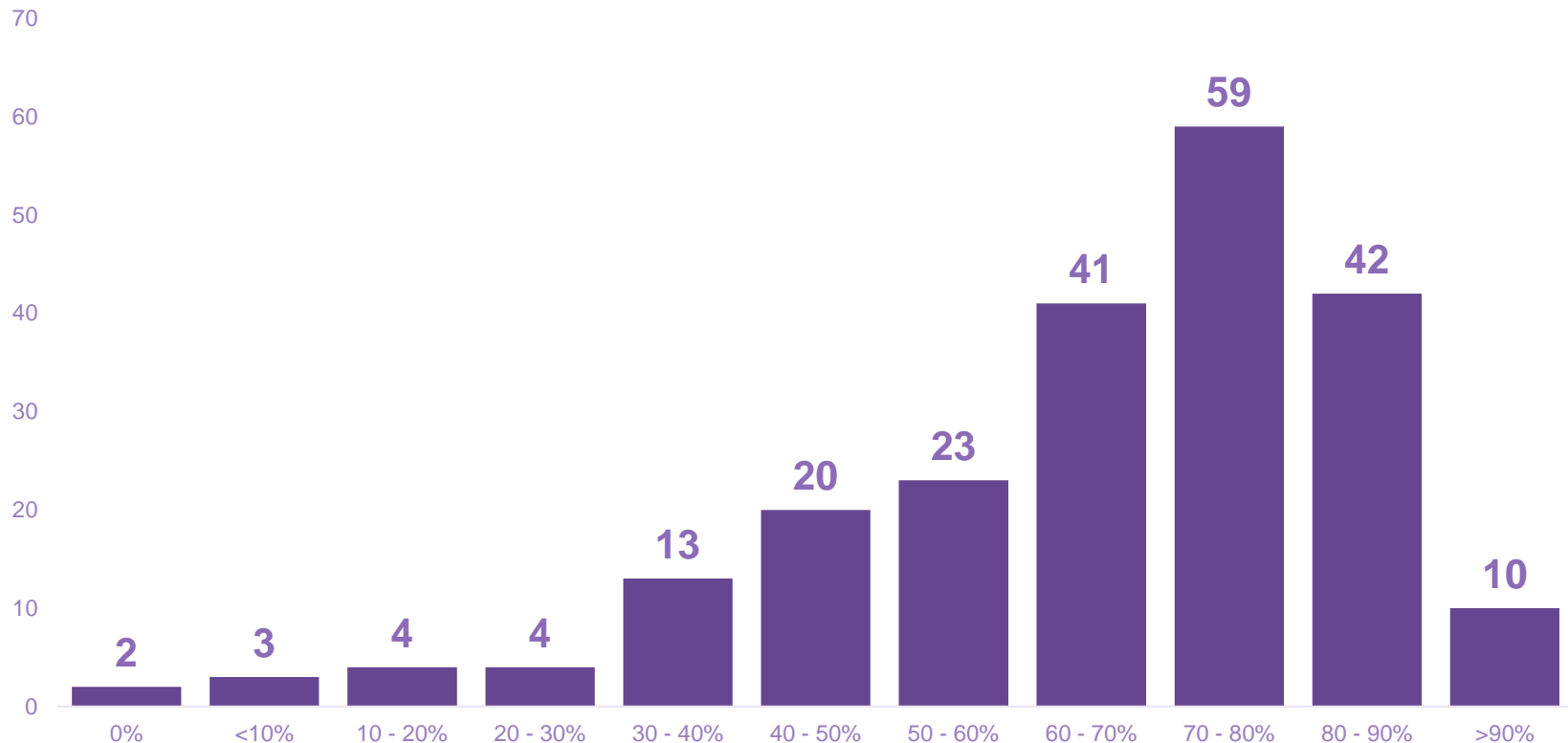

Iespējamie attīstības scenāriji

- Mazāks studējošo skaits
- Latvijas studentu kritumu kompensē ārvalstu studējošo pieaugums
- Jaunas izglītības formas augstākajā izglītībā (mūžizglītība)

VIDUSSKOLU – AUGSTSKOLU SAITES

Vispārizglītojošo vidusskolu* sadalījums pēc tā, cik % beidzēju uzreiz iestājas augstskolā (2023.gads)

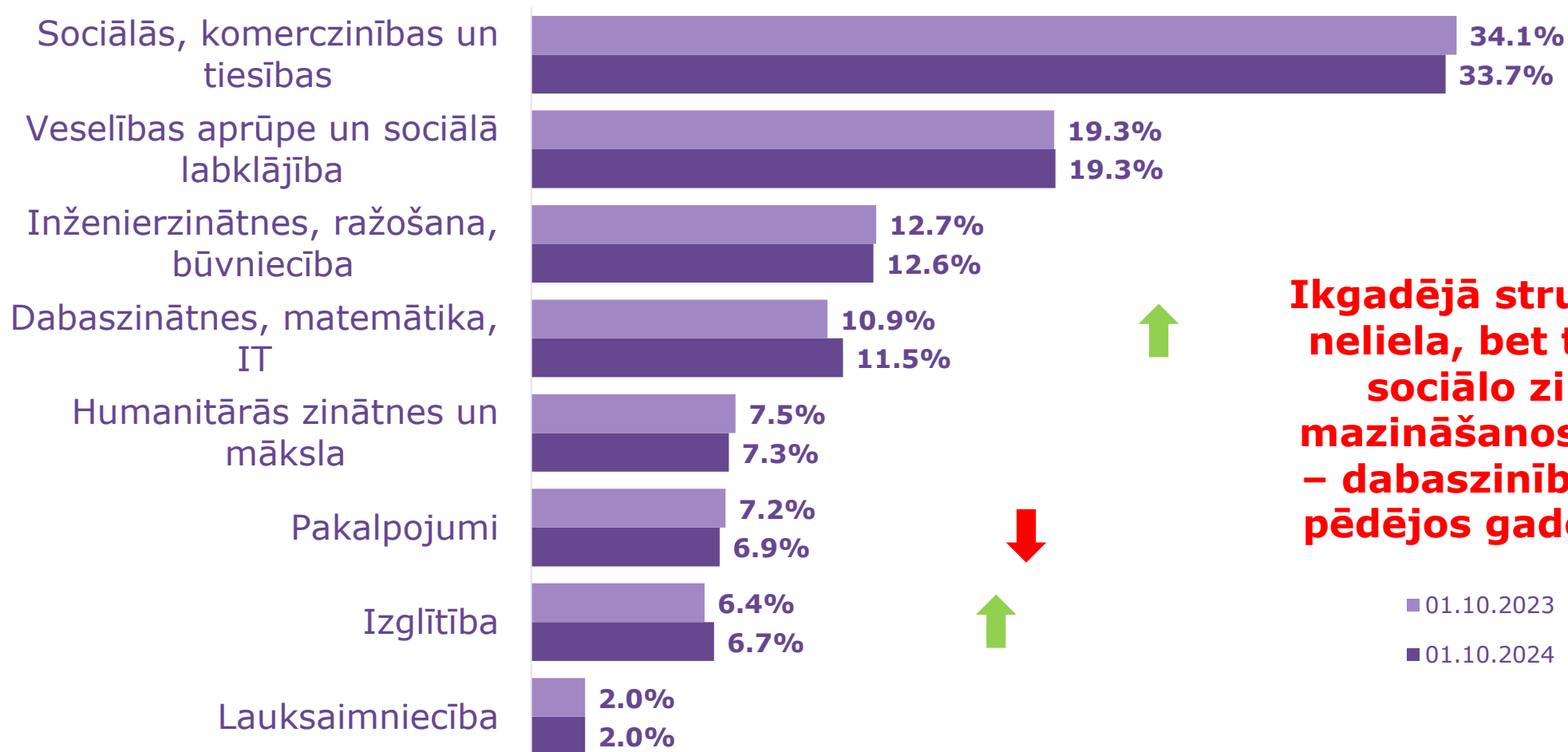

~60 % no vidusskolu beidzējiem iestājas Latvijas augstskolās nākamajā rudenī.

Ģimnāzijās ~80 %

IZM politika ir veidot vienotu tipoloģiju, lai paaugstinātu vispārejo vidusskolu beidzēju iestāšanos Latvijas augstskolās

Valsts mērķtiecīga atbalsta politika augstākajā izglītībā ir sasniedz rezultātu

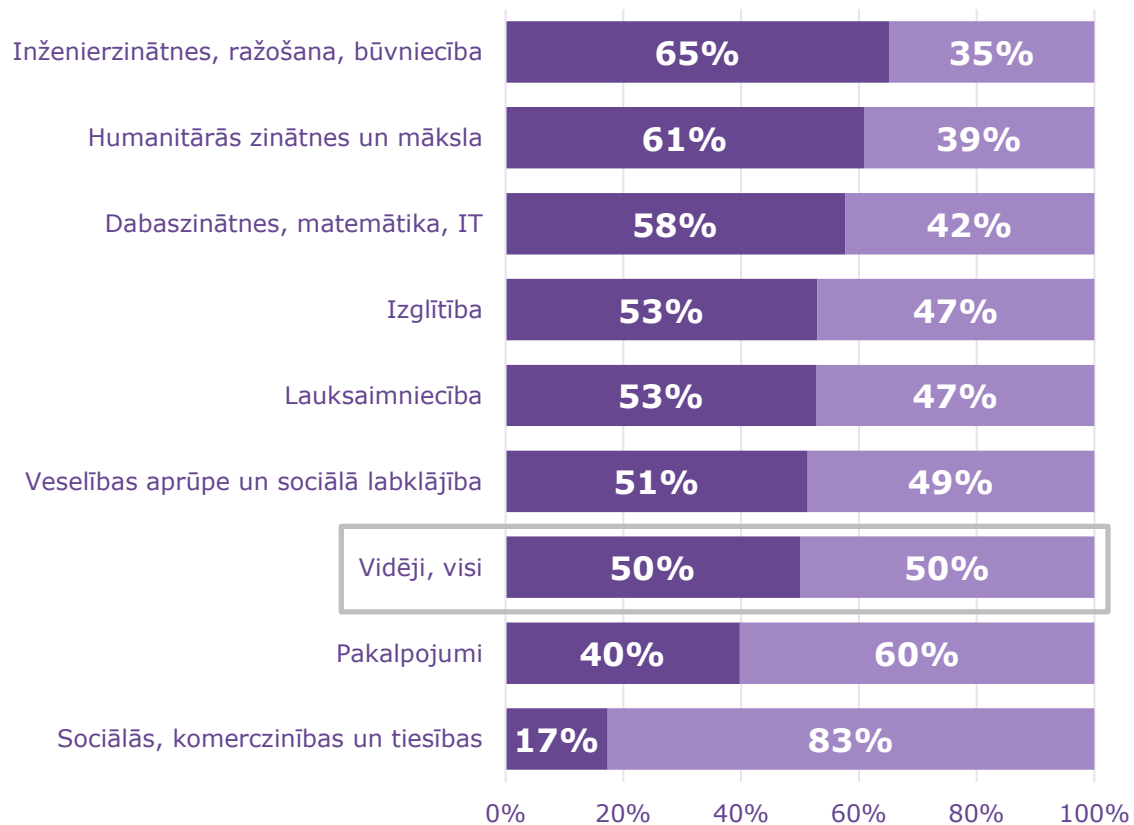
Ikgadējā struktūras maiņa ir neliela, bet tendences ir uz sociālo zinātņu lomas mazināšanos un pieaugumu – dabaszinībās un IT, kā arī pēdējos gados - pedagogijā

■ 01.10.2023

■ 01.10.2024

LATVIJAS AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS STUDĒJOŠO SADALĪJUMS PĒC IZGLĪTĪBAS TEMATISKĀS GRUPAS UN FINANSĒJUMA AVOTA

Studējošo īpatsvars

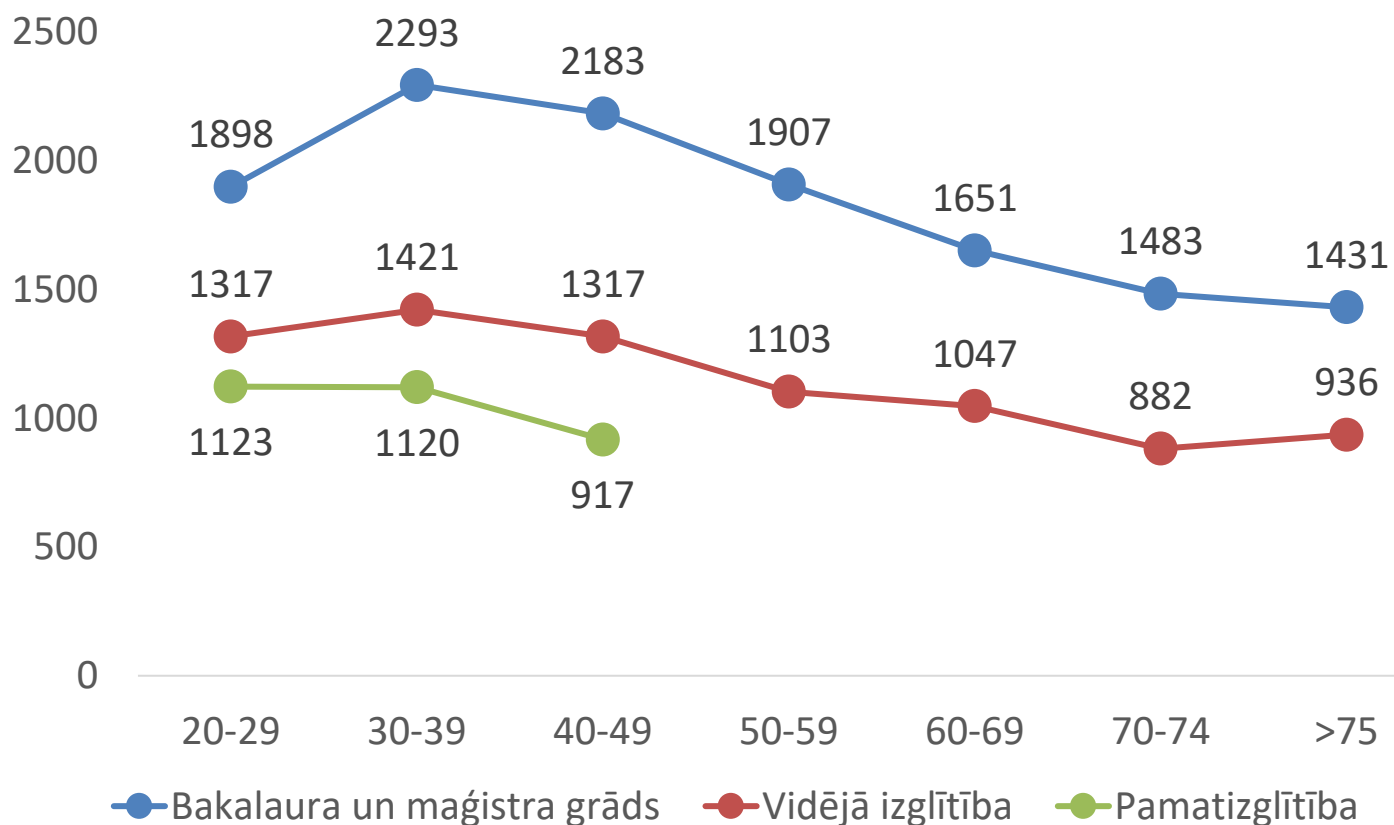

Kopumā – 50/50 sadalījums starp maksas studentiem un valsts budžeta studentiem.

Atbalsts izvērsts STEM jomās un pēdējo gados pieaugums Izglītības studiju programmās

AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS ABSOLVĒJUŠO SKAITS

Latvijas darbaspēka saņemtais atalgojums atkarībā no iegūtā izglītības līmeņa (2022.gadā)

Latvijas augstākās izglītības absolventi visas vecuma grupās saņem būtiski augstāku atalgojumu par personām bez augstākās izglītības.

Ieguvumi:

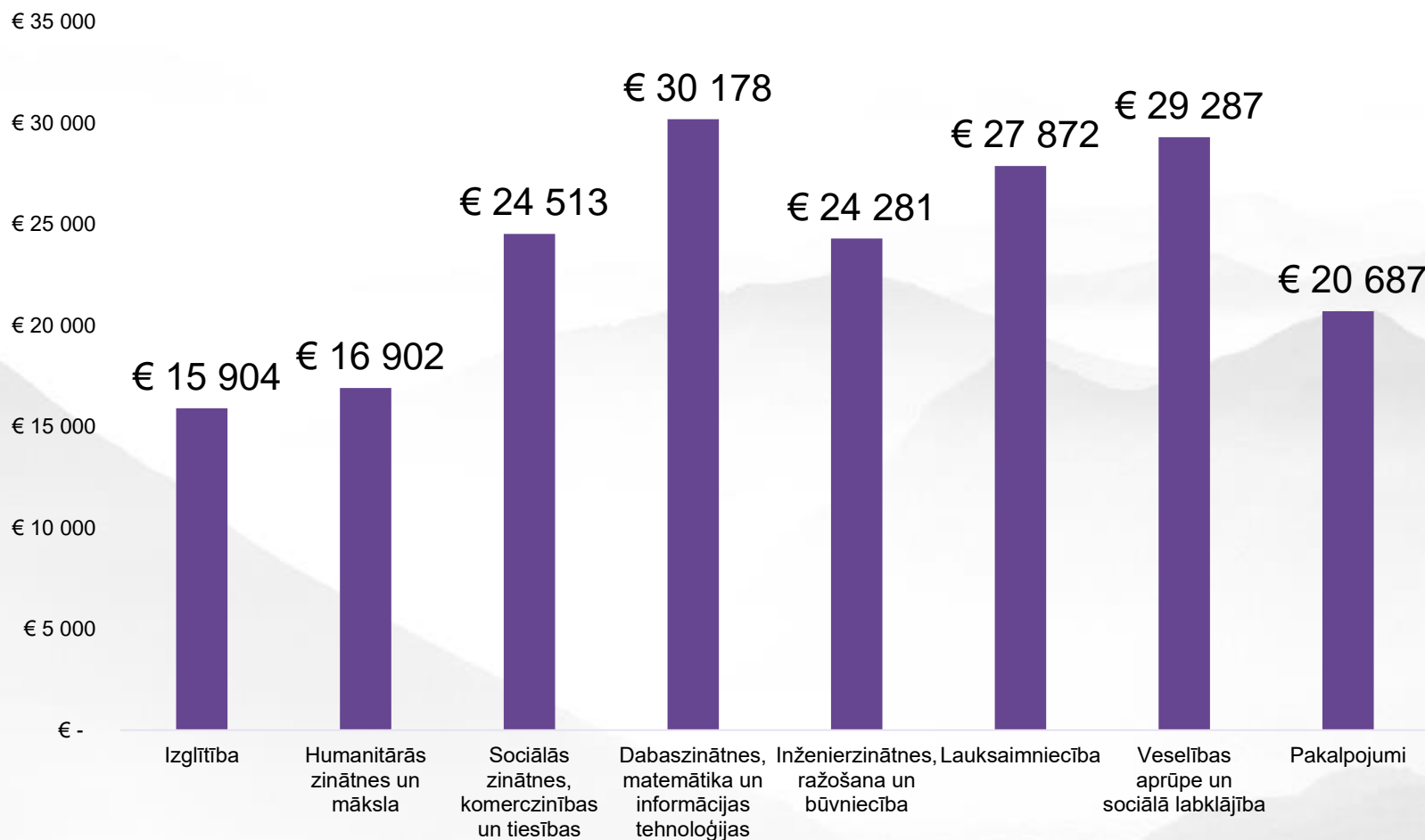
Darba ņēmējam – karjeras laikā ~300 tūkst. Euro lielāki ienākumi

Darba devējam – produktivitātes pieaugums

Valstij – ekonomiskā atdeve, kur no IIN vien karjeras laikā ir >60 000 eiro ieguvums no viena speciālista

Faktiskā absolventu nodarbinātība - atalgojums

Vidējā alga 2022.gadā augstākās izglītības absolventam 4 gadus pēc absolvēšanas

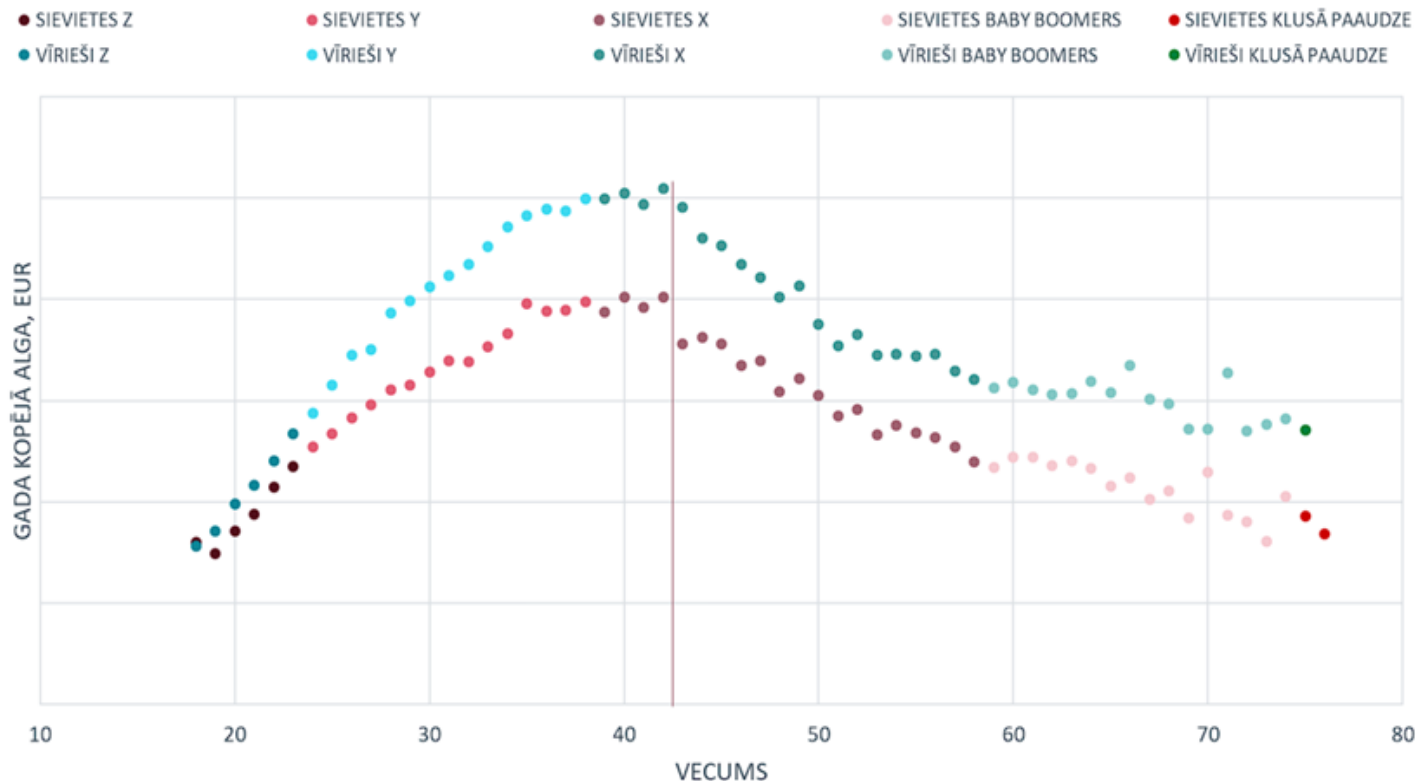

2022.gadā, vidējā alga valstī bija 16 476 eiro, kuru pārsniedza gandrīz visu jomu absolventi 4 gadus pēc absolvēšanas, izņemot izglītības jomu.

Augstākās izglītības absolventi kopumā atrod labi apmaksātu darbu Latvijā, turklāt, bez tiešas korelācijas ar darba tirgus prognozēm.

Paaudžu plaša atalgojumā Latvijā

PAAUDŽU ATALGOJUMA ATŠĶIRĪBAS

Baltijas valstīs ir ir būtiski zemāka atdeve no pieredzes, nekā standarta attīstītajās valstīs.

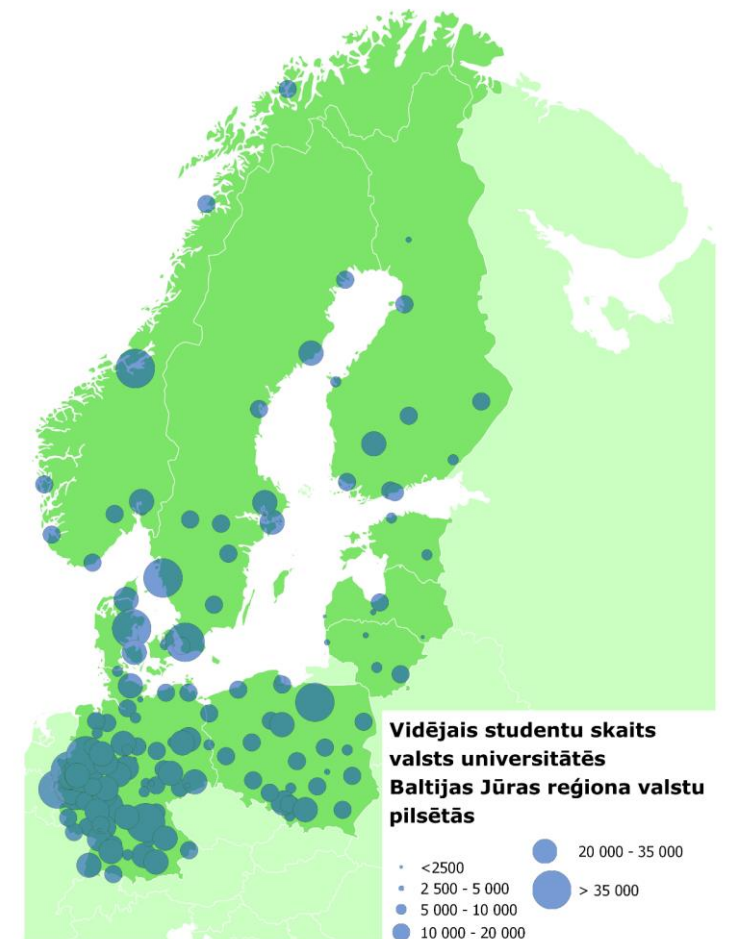
Tik būtiskas atalgojuma atšķirības paaudzes arī atstāj ietekmi uz konkurētspēju.

FONTES

Reģionālā konkurētspēja

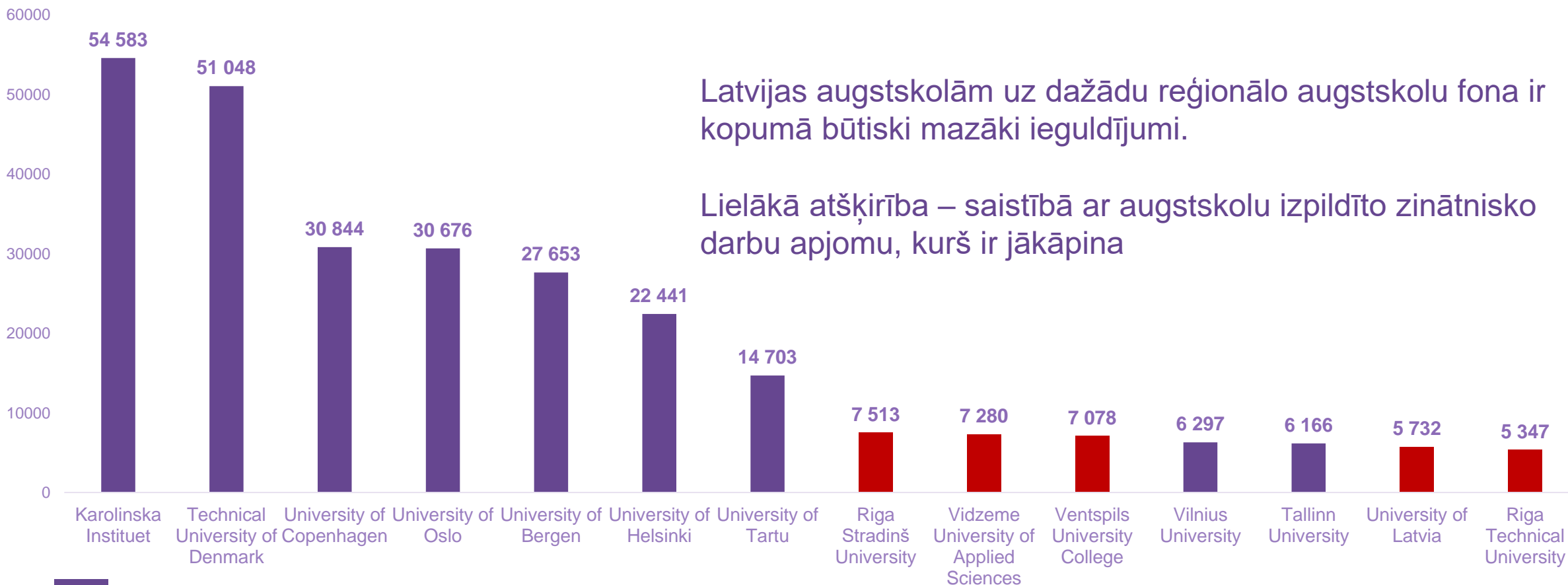
Baltijas jūras reģionā augsta konkurence starp valstu augstskolām.

Latvijai – tas ir pietiekamas kritiskās masas jautājums (*spēcīgas zinātnes universitāšu ekosistēmas*) un arī atbilstošu investīciju jautājums, kuras ir joprojām nepietiekamas

Būtiskas atšķirības veiktajās investīcijās Baltijas Jūras reģiona valstīs

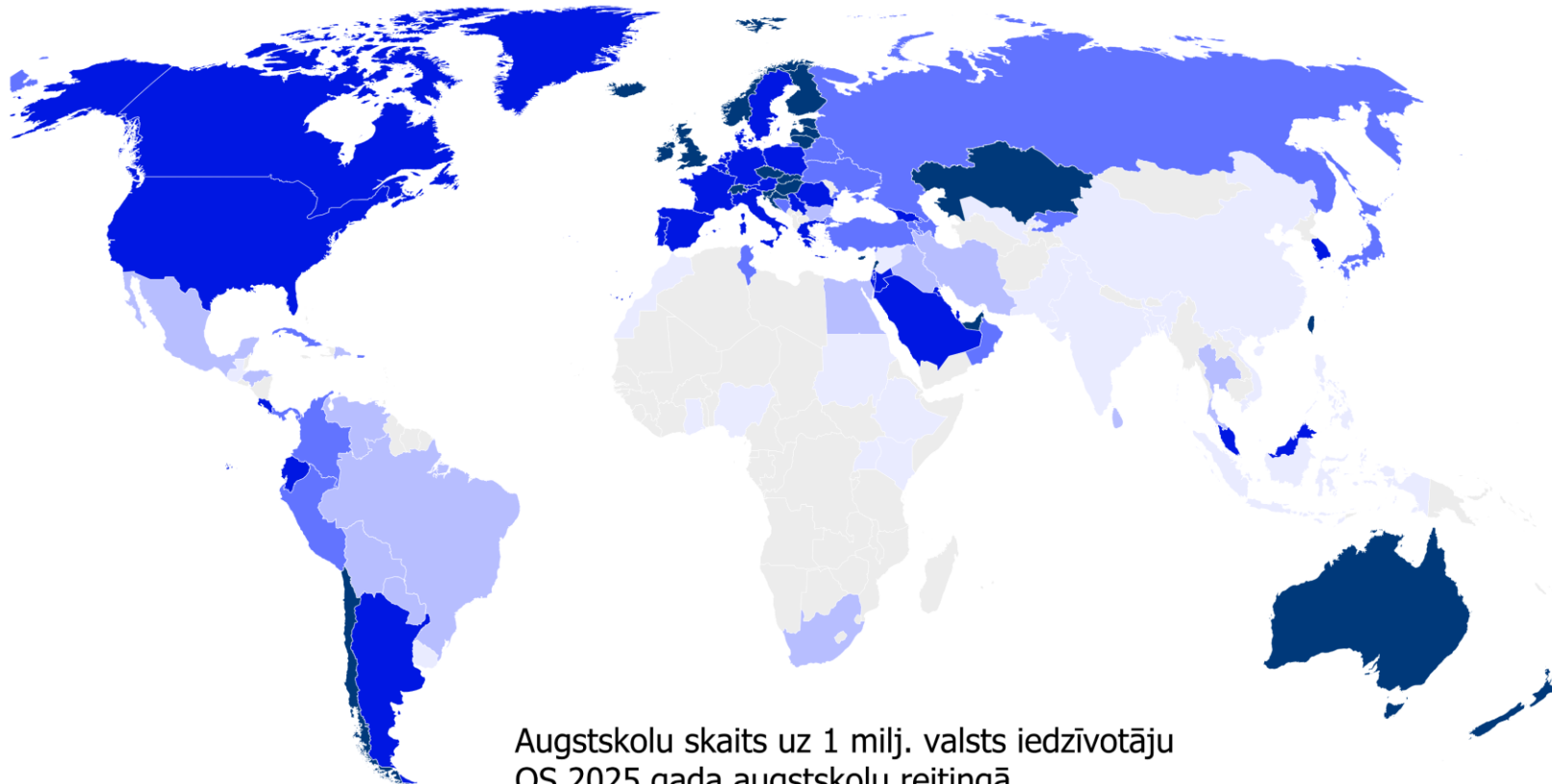
Augstskolu izdevumi uz studentu 2021. gadā, EUR

Latvijas augstskolām uz dažādu reģionālo augstskolu fona ir kopumā būtiski mazāki ieguldījumi.

Lielākā atšķirība – saistībā ar augstskolu izpildīto zinātnisko darbu apjomu, kurš ir jākāpina

Akadēmiskā izcilība ir izvietota nevienmērīgi

Latvija, kopā ar daļu Eiropas valstu ir elitārā valstu grupā, kam ir vairāk nekā 1 augsti novērtēta universitāte uz miljonu valsts iedzīvotāju.

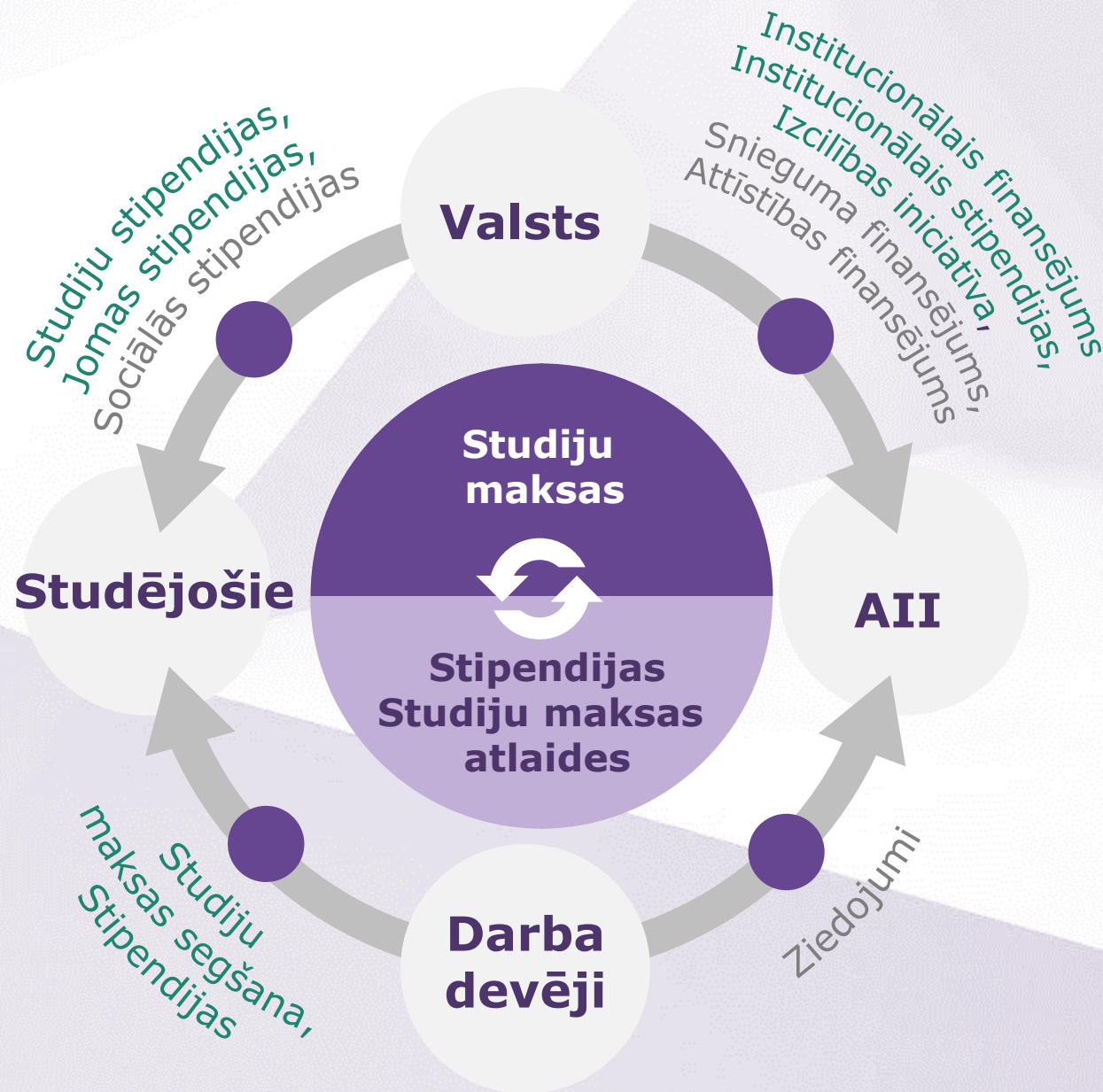
Esam starp top 10 valstīm pasaulē pēc šī rādītāja kopā ar Pārējām Baltijas valstīm, daļu Eiropas, Austrāliju un Jaunzēlandi.

Augstākā līmeņa izcilība (TOP 500 augstskolas) gan ir vēl vairāk koncentrēta mazā skaitā valstu, kur Latvija pagaidām nav iekļuvusi

Institucionālais finansējums – brīvība augstskolām sasniegt rezultātu

- Maksājam par rezultātu
- Sniedzam brīvību sasniegt rezultātu
- Maksājam pa tiešo ieguvējam
- Mudinām darba devējus ieguldīt darbinieku sagatavošanā

Principi, pie kā pieturamies

Valsts pasūtījums augstākajai izglītībai

Izglītības un zinātnes
ministrija

PALDIES!

[IZM_gov_lv](#)

[Izglitibas.ministrija](#)

[izglitibasministrija](#)